

“Artık bir feminist değilim”

Cassie Jaye

Ali Tüfekçi, <https://www.kelambaz.com/artik-bir-feminist-degilim-cassie-jaye/>

Kırmızı hapi seçmek

Son yıllarda ülkemizde de popülerleşen feminist hareket hakkında pek çok tartışma oldu/oluyor. Ülkemizin avantajlarından biri, Batı’dan gelen ideolojik hareketlerin geçmiş pratiklerini yine oradan biliyor, görüyoruz. Pek çok ideolojik harekete karşı, reaksiyonel şekilde ortaya çıkan diğer ideolojileri de yine görüyor biliyoruz.

İdeolojiler, propaganda vasıtalarını ele geçirdikleri ölçüde yayılıyorlar. İşte dezavantajlı durum burada ortaya çıkıyor.

İdeolojik hâkimiyeti ele geçirenler, kendisine karşı hareketlerin oluşmasını, yerleşmesini engelliyor. “Benim dediğim doğrudur. Bunun dışındaki hiçbir fikir ve anlayışın hayat hakkı, ifade hürriyeti yoktur” tavrını gösteriyorlar. Bütün ideolojilerde olduğu gibi hakim feminist hareket içinde de bu bastırma-susturma anlayışını görüyoruz.

Yine her ideoloji gibi feminizm de kendi kalıp hükümleri, aksiyonel faaliyetleri, sorgulanamazları, tek taraflı penceresiyle bir düşünce âlemi/evreni oluşturuyor. Düşünceler, argümanlar bu âlemin duvarları arasında kendini tekrar ederek dönüyor. Siyasetten hukuka, felsefeden edebiyata farklı sahalarda, bu ideolojik bakışla üretilen malzeme ve materyaller o kadar çok ki... Global şirketlerin, milletler arası platformların, medyanın destekleriyle 50 yıldan fazla birikimi barındıran bir ideolojiden bahsediyoruz. **Böyle bir ideolojinin bu düşünce âleminde çıkmanız, farklı bir pencereden bakmanız, karşı düşüncelere yer vermeniz, empati yapmanız neredeyse imkansız.**

Alice’in Harikalar Diyarına geçerek bambaşka âlemlerin de olduğunu öğrenmesi gibi bir tavşan deliğinden geçmeniz gerekiyor. Ya da başka bir benzetmeyle Matrix’de Neo’nun kırmızı hapi içerek, zihnini ve bedenini hapseden sanal dünyadan, gerçek dünyaya geçmesi, böylece hakikati görmesinde olduğu gibi bir kırmızı hapa ihtiyacımız var.

Matrix filminde Morpheus'un hapları sunduğu an. Neo kırmızı hapi seçerse, zihnini işgal eden sahte dünyadan kurtularak gerçek dünyaya geçecektir.

“Tavşan deliğinden geçmek”

Cassie Jaye, Amerika'da tiyatro tecrübesi kazanıp oyunculuk yapmaya başlar. Genç bir kız olarak Hollywood'a adımını atar. Yapımcılardan, rol arkadaşlarından ve daha başka mecralarda göreceği tacizler, ahlaksız teklifler sonrasında oyunculuğu bırakacaktır. Gördüğü bu kötü muameleler sebebiyle feminist harekete dâhil olur. Bir kamera alarak kariyerini dokümanter(belgesel) filmler, kısa hikayeler çekerek oluşturmaya başlar. Konu olarak da bütün mesaisini “kadın hakları” üzerine harcayacaktır.

Tavşan deliği metaforu, İnsanın yaşadığı dünyanın sınırlarından çıkmayı sembolize eder.

10 yıl boyunca feminist bir aktivist olarak ülke içinde ve dışında dokümanter filmler üretir. Ancak bir zaman sonra barutu tükenecektir. Farklı, dikkat çekici, üzerinde çalışılmamış konular arayışındadır çünkü. Düşüncesinin merkezinde tek maksadı vardır; **“kadın hakları konusunda farkındalık oluşturup feminist harekete güç katmak!”**

Tavşan deliğine girerek bambaşka bir dünyayı keşfeden Alice. Deliğe girdiğinde hiç beklemediği bir âlem onu karşılamıştır.

Cassie bir gün farkediyor ki “Erkek Hakları Hareketi” diye bir grup ve bunların sesini duyurmaya çalışan bir web sitesi var. “Tamamen kadın düşmanlığı yapan” bu siteyi hemen incelemeye alır.

Daha başka siteler, forumlar, blog ve vloglar derken, bu kadın düşmanı hareketi hakkında hiçbir çalışma yapılmadığını farkeder. “Bu kadın düşmanlarının bir dokümanteri yapılarak ne kadar zararlı oldukları ortaya çıkarılmalı” diye düşünecektir.

Cassie bu düşünceyle birlikte harekete geçiyor. 3 yıl boyunca yaptığı araştırmalar, röportajlar ve daha başka gördükleri karşısında tavşan deliğinden girdiğini fark ediyor. Okudukları, şahit oldukları onda Neo’nun kırmızı hapı içmesi gibi bir tesir oluşturuyor. Neticede Cassie Jaye İmdb puanı 8.3 olan “The Red Pill” dokümanter filmini bitiriyor.

Bu başarılı film sonrasında Tedx Talks’da konuşma fırsatı verilen Cassie’nin yaşadıklarını, düşüncelerini ve “feminizmden kurtuluşunu” kendi dilinden okuyalım.

“Feminizmle gurur duyuyordum”

“2013 yılında, düşmanlarımla tanışmaya karar vermişim. 27 yaşında, ödüllü bir belgesel yapımcısıydım, feminist olmaktan gurur duyuyordum ve Erkek Hakları Hareketinin karanlık yüzünü açığa çıkarmaya kararlıydım. O zamanlar Erkek Hakları Hareketi hakkında bütün bildiklerim internette okuduklarımdan ibaretti.

Yani bu kadın düşmanı bir nefret grubuydu ve kadın eşitliğine karşı çalışıyorlardı. Benim daha önceki çalışmalarımın çoğu da kadın sorunları üzerindediydi. Doğum (üreme) hakları bekâr annelik ve BTMM (Bilim, Tekn. Müh. Mat) sahalarına kızların daha fazla girmesi üzerine belgeseller yapmışım.

Erkek Hakları Hareketi konusunda daha önce hiç kimsenin belgesel yapmadığını öğrendiğimde bunu bir fırsat olarak gördüm. Bu bence, eşitliği engelleyenleri afişe ederek, kadın eşitliği mücadelesini sürdürmek için bir fırsattı. Böylece bir yıl boyunca Kuzey Amerika’da dolaşarak Erkek Hakları Hareketi mensupları ve liderleriyle görüşmeler yaptım.

Gittiğim yerlerde MRA (Men’s Rights Activism – Erkek Hakları Hareketi) olarak da bilinen erkek hakları savunucusu kişilerle 2 saatten, 8 saate kadar süren röportajlar yaptım ve toplam 44 kişiyi filme aldım.

“Peşinhüküm”

Belgesel yapımcılığında önemli bir kural vardır: Belgeselci insanların sözünü kesmez. Bu nedenle soruları soruyor ve onların hayat öykülerinin tamamını kaydediyordum. O zaman bir şeyi fark etmemişim ama. Şimdi geriye bakınca görüyorum. O görüşmeleri yaparken onları, aslında dinlemiyormuşum. Söylediklerini duyuyor, kameranın kayıta olduğunu görüyor ama **düşmanımın karşısında oturduğum (için)** o anlarda, onu dinlemiyormuşum.

Peki ne yapıyordum? Peşin beklentiye(peşinhükme/önyargıya) giriyor ve **inanmak istediğim şeyi ispatlayacak bir cümleyi, hatta birkaç kelimeyi duymayı bekliyordum**. Yani kadın düşmanını bulduğumu. Kadınlara karşı savaşın infilak noktasını bir kaç kez bulduğumu sanmıştım.

Erkek hakları savunucularından biri bana şöyle söylemişti; “Dışarıya çık ve etrafına bak; gördüğün her şeyi bir erkek inşa etti”

Yaaa! Bu söz bana (çok) kadın karşıtı geldi ama dişlerimi sıktım ve sessizce oturdum. Bir belgeselci öyle davranmalıydı. Fakat bu esnada, bütün azı dişlerim birbirine geçti. Bir yıl süren çekimlerden sonra biriktirdiğim 100 saatlik kaydı incelemeye başladım. Kaydı tekrar oynatıyor ve konuşma metinlerini yazıyordum.

Şuna inanın ki hiç kimse sizi, sözlerinizi yazıya döken biri kadar iyi dinleyemez. Bunları yazsanız iyi olur(kahkahalar). Yani her kelimeyi titizlikle yazıyordum. Bu safhada şunu fark etmeye başladım; benim bazı sözlere gösterdiğim refleksif, otomatik tepkilerin aslında haklı bir temeli yoktu. Ve benim incinmiş hissetmem dikkatli bakınca yersiz duruyordu.

Köprüleri ve gökdelenleri erkekler inşa ettiğini söylemek kadın düşmanı olmak mıydı? Şöyle düşünmüştüm, peki buna karşı cinsin senaryosu ne olurdu? Belki bir feminist şunu derdi; “Etrafına bir bak; gördüğün herkesi bir kadın doğurdu”

Vay be! Bu sağlam bir söz ve doğru. Peki bu erkek düşmanlığı mı? Sanmıyorum. Bence bu, bizim topluma yaptığımız benzersiz ve değerli katkının tanınması.

“İç sesim”

Şans eseri, The Red Pill belgeselini çekerken bir video günlüğü tutmuştum ve fikirlerimdeki dönüşümü izleyebiliyorum. O yıl yaptığım, 37 günlük kaydıma bakınca ortak bir tema olduğunu görüyorum. Sık sık, bir erkek hakları savunucusunu masum ve haklı bir konuya değinirken duyuyor ama ben kafamda açıklamalara ekleme yapıp, cinsiyetçi veya kadın karşıtı bir falso veriyordum. Çünkü isteyip de söylemediği şeyin o olduğunu varsayıyordum. Bu nasıl oluyor? İki misal:

Bir erkek hakları savunucusu bana şunu söylüyor; “ABD’de, aile içi şiddete uğrayan kadınlar için 2.000 den fazla sığınma evi var fakat erkekler için sadece 1 tane. Oysa birçok güvenilir araştırma, şiddete erkeklerin de eşit uğradığını gösteriyor.”

Amerika’da 2000 adet kadın sığınma evi varken 1 tane erkek sığınma evi var. Şiddet gören bir erkeğin gidebileceği hiçbir yer yok.

Ben bu sözleri şöyle duyuyordum: “Kadınlar için 2.000 sığınağa gerek yok. Kötü muamele deyip hepsi yalan söylüyor. Bu tam bir sahtekârlık.”

Ama geriye dönüp kadın sığınma evlerinden bahseden erkek hakları savunucularıyla yaptığım bütün kayıtlara, yazılan bloglara ve YouTube’daki bütün konuşmalara baktığımda; kadın sığınma evlerinin desteği kesilsin demiyorlardı ki. Böyle bir şey yok.

Tek söyledikleri şu: **“Erkekler de şiddete maruz kalabiliyor, bakım ve merhameti hak ediyorlar.”**

İkinci misal; Bir erkek hakları savunucusu bana şunu söylüyor; “Asılsız olarak bir kadına tecavüzle suçlanan(iftira atılan) erkeğe adalet nerede? Adam bu suçlama yüzünden üniversite bursunu kaybetti ve silinmez bir tecavüzcü damgası yedi!”

Bunu da şöyle duyuyordum:

“Bir kadının tecavüze uğraması çok da önemli değil” Sanki bu sözlerdeki “asılsız olarak” kelimesini duymuyordum Tek duyduğum şu; “Tecavüzle suçlanan.” Tabii ki tecavüz önemli bir sorun ve görüştüğüm bütün erkek hakları savunucuları, kime yapılırsa yapılsın bunun korkunç olduğunu düşünüyordu.

Sonunda ne söylediklerini kavradım. Onlar cinsiyet eşitliği tartışmasına ekleme yapmak istiyordu. Yapmadığı bir şeyle suçlanan ve bu yüzden bursunu, işini hatta daha da kötüsü çocuklarını kaybeden iyi kalpli, onurlu bir adamın hakkını savunmak istiyorlardı. (İç geçirme)

Değindikleri bu konuları inkar edemez hâle geldim, bunlar gerçek sorunlardı. Fakat düşmanla tamamen aynı fikirde olmaktan kaçmak için onların sözlerine ekler yapmayı bırakıp, sorunu kabullenmeye fakat bunun **“kadın sorunu”** olduğunu direktmeye başladım. Bunu nasıl yaptığıma iki misal:

Bir erkek hakları savunucusu şunu diyor; “Çocuk velayeti davalarını erkekler çok büyük olasılıkla kaybeder.”

Ona (içimden) şu karşılığı veriyorum; ” Çünkü adaletsiz bir biçimde, kadının bakıcı ebeveyn olması bekleniyor. Velayetin genelde kadına verilmesi, kadına karşı haksızlıktır”

Ya, evet! (Kahkahalar) Bu sözden gurur duymuyorum. (Kahkahalar)

“Erkek olmanın faturası”

İkinci misal;

Bir erkek hakları savunucusu şunu söylüyor; ” Bütün dünyada intihar edenlerin kabaca %78’i erkektir.”

Ona da (içimden) şu karşılığı veriyorum; “Ama kadınlar daha fazla deniyor. Al bakalım!”(Kahkahalar) Al bakalım mı? Bu bir yarış değildi ki. Ama ben işi yarışa çevirmiştım.

Neden sadece erkeklerin sorunlarını dinleyip anlamıyor, erkek kurbanlara merhamet duymuyor ve gerçek kurbanların kadınlar olduğu fırsatçılığına atlamakta inat ediyordum? Yıllarca süren araştırmalar ve bulguları karşılaştırdıktan sonra erkek hakları savunucuları bana şunu söylüyordu: Burada çok büyük oranda veya sadece erkekleri etkileyen bir çok insan hakları sorunu olduğu inkar edilemez.

Babalık sahtekârlığı(Paternity fraud)* sadece erkekleri etkiler. ABD mecburi askerlik çağrısı **hâlâ**, sadece erkekleri etkiler. İş kazası ölümleri; çok büyük oranda erkek, savaşta ölenler; çok büyük oranda erkek, intihar; çok büyük oranda erkek, cezada eşitsizlik, ortalama ömür, çocuk velayeti, çocuk nafakası, asılsız tecavüz suçlamaları, mahkemelerdeki tarafgirlik erkek düşmanlığı, başarısızlık arttı; erkek çocuklar eğitimde geriliyor, evsizler, gazilerin sorunları, erkek bebeklere genital sakatlama, hamile kalınınca seçim hakkı olmaması, aile içi şiddet mağduru erkek kurbanlara kaynak ayırmama... yürek burkan, üzücü pek çok sorun var. Ya sen bir kurbansın ya da sevdiğin biri, başına bu sorunlardan biri gelmiş bir kurban. Bunlar erkek sorunları.

Çoğu kişi erkeğin adını anmaz çünkü şöyle düşünür; “Erkekler zaten bütün haklara sahip, bütün güç ve ayrıcalık onlarda”

Ama bu sorunların varlığı kabul edilmeli. Onlar (da bir insan olarak) bakımı, dikkati ve çözüm için motivasyonu hak ediyor.

“Düşmanı insan olarak görmenin bedeli”

The Red Pill filmini çekmeden önce yaklaşık 10 yıldır bir feministtim ve cinsiyet eşitliği konularında kendimi çok yetkin sanıyordum. Ama erkek hakları savunucuları ile tanışınca nihayet cinsiyet eşitliği denkleminin diğer tarafındakileri de dikkate almaya başladım. Söyledikleri her şeyi onaylıyorum manası çıkmasın. Ama onları dinlemenin ve dünyayı onların gözünden görmenin, çok değerli bir şey olduğunu anladım ve “keşke seyircilerime de onları dinletsem” diye düşündüm.

Bu bir sıçrama tahtası olabilirdi ve cinsiyet eşitliği konusunda daha yüksek bir şuur-
ra ulaşabilirdik.

Böylece Ekim 2016'da, film sinemalarda gösterime girdi ve yığınla yazı, görüş ve
eleştiri yağmaya başladı. Ancak o zaman, medyanın cinsiyet siyaseti etrafında nasıl
bir grupçuluk fikri güttüğünü yaşayarak gördüm. Zorlu bir ders aldım. Düşmanı
insan olarak görmeye başlarsan, karşılığında kendi topluluğun seni şeytanlaştırabi-
liyor. Bana yapılan şey de buydu.

Filmde ele alınan sorunları tartışmak yerine, bir çamur atma kampanyasında hedef
haline getirildim. Filmi hiç izlememiş kişiler sinema girişinde protesto yapıyor, bu
kadınlara zararlı diye slogan atıyordu. Kesinlikle zararlı değildi. Ama onların kafa
yapısını biliyordum. Eğer bu filmi ben yapmasam ve “erkek hakları savunucularını
anlatan bir belgesel yapılmış ve bu filmde erkekler canavar gibi gösterilmiyor” de-
seler, ben de bu protestolara katılır, en azından filmin yasaklanması için imza verir-
dim. Çünkü bana bu adamların düşman olduğu öğretilmişti.

Bana erkek hakları savunucularının kadın eşitliğine karşı olduğu söylenirdi. Ama
tanıştığım bütün erkek hakları savunucuları kadın haklarını destekliyor ve basit bir
soru soruyorlardı: “Erkek haklarını toplum neden umursamıyor?”

“En büyük zorluk: Nefsim”

Yine de bütün bu süreçte karşılaştığım en büyük zorluk filmimin
protesto edilmesi değildi. Ana
akım medyanın bana karşı takın-
dığı tavır da değildi, ki bazen çok
iğrençleşmiş olsa bile. Karşılaştığım
en büyük zorluk kendi ön
yargılarımdan arınmaktı.

Görünen o ki, bu çekimleri yaparken kendi şeytanımla da tanışmıştım. **Bana doğru
yaptığımı ve onların insanlık dışı olduğunu söyleyen şey düpedüz kendi (nefsim)
egomdu.**

Artık bir feminist olmadığım sır değil. Ama belirtmeliyim; anti-feminist de değilim,
bir erkek hakları savunucusu da değilim. Kadın haklarını hâlâ destekliyorum
ve artık erkek haklarını da önemsiyorum. Ancak, şuna inanıyorum ki; **eğer cinsiyet**

eşitliğini gerçekten tartışacaksak, masaya bütün sesleri davet etmeliyiz. Gelgelelim, şu anda bu yapılmıyor. Erkek grupları sürekli iftiraya uğruyor, yanlış bir biçimde nefret grupları olarak anılıyor ve sesleri sistematik bir biçimde kısıyor.

Bu iki hareketten biri bütün cevapları biliyor mu? Hayır.

Ne erkek hakları savunucuları kusursuz ne de feministler. Ancak, eğer bir grup susurulusorsa bu hepimiz için bir sorundur.

Eğer birine veya genel anlamda topluma bir tavsiye vereceksem; incinmeye hazır ruh hâlimden vazgeç ve hakikaten, açık fikirle ve samimiyetle dinlemeye başla. Bu bizim kendimizi ve diğer insanları daha iyi anlamamızı ve birbirimize merhamet hissetmemizi ve çözüm için birlikte çalışmamızı sağlayacaktır. Çünkü hepimiz aynı gemideyiz. Bunu yapmaya başladığımızda nihayet içten dışa doğru iyileşebiliriz. Ama bu mutlaka dinlemekle başlamalı. Dinlediğiniz için teşekkürler.

*Babalık sahtekarlığı: İki şekilde olan bir durum. İlki ve yaygın olanı; başkasından çocuk yapıp kocasından olduğunu söylemek. Batıda evlilik esnasında başkalarıyla birlikte olan kadınlar, hamile kaldıklarında çocuğun kocalarından olduğunu söyleyerek kandırmaktadırlar. Bu oldukça yaygın bir sahtekarlık. İkincisi birden fazla erkekle birlikte olan, çocuğu hangisinden yaptığını bilmeyen kadınların seçtikleri bir kurbanın üstüne çocuğu yıkmaları hadisesidir.

Not: Tercümeği Berat Güven yaptı. Ben de konuşma formatından kompozisyon formatına çevirerek ufak düzeltme ve ilaveler yaptım. Konuşmayı bizzat youtube da dinlemek için linke tıklayınız: